

har den Tro, at vi ved nærværende Lov kunne søge at have disse Bestemmelser enten ved at forandre Udtrykket „Bøndergods“ til „Gaarde, som ere bortfæstede“ eller ogsaa ved at knytte et Ændringsforslag til Loven, som tillader Salg af slikt Fæstegods, og jeg skal i denne Anledning tillade mig til Sagens anden Behandling at stille et Ændringsforslag i den af mig antydede Retning.

Tscherning: Den ærede Cultusminister har sagt, at af det Gods, som var ham som Tilfynsværges underlagt, var det kun Herlufsholm Gods, som denne Lov kunde passe paa, da det øvrige Gods, som var ham underlagt, var Strøgods, hvorpaa Loven ikke kunde passe. Jeg skal senere undersøge, hvorvidt dette i sit fulde Omfang kan være rigtigt, idet jeg foreløbigt skal holde mig til denne Fremstilling og bemærke, at jeg fra Begyndelsen af har sagt, at jeg er lige saa vel tilfreds med Forordningen af 1769, som den ærede Minister er pligtig at underkaste sig, som med den Bei, jeg har tilladt mig at paapege, en Bei, som er fordeeltligere for Godsbesidderen, men det er ingenlunde Tilfældet, at jeg ønsker, man skal gaae den sidste. Jeg holder mere af, at den ærede Minister følger den 7de Paragraph i Forordningen af 1769; men i saa Tilfælde skal man ikke spørge Bestyreren, som umuligt, da han er udnævnt længe efter at Forordningen af 1769 er udkommen, kan sidde Loven overhørig; han er nødt til at gaae den Bei, Loven betegner; thi da han blev udnævnt, bestod denne Lov. Det gaaer ikke an at sige ligeoverfor Lovgivningsmagten: jeg vil først spørge Bestyreren, forinden jeg tager en Beslutning, og allermindst kan det være tilladt, naar Loven har bestaaet forud. Loven siger ikke: Saaledes kan der handles, men der stiges, saaledes skal der handles; den benytter ikke almindelige Udtryk, saa at Bønderne skulle være vel „holdne“ derved, saaledes som der blev yttret, men Loven angiver, hvilken Bei man skal gaae, endog meget i det Enkelte. Opstil det Princip, at Gaardene skulle afløses efter Indtægt eller efter hvad Bedkommende kunne komme overeens om, saa har det ingen Bankelighed; men saaledes maa Loven forstaaes. Der ligger ingen Lov mellem den og den nu-

værende Tid, som kan forhindre dens Iværksættelse; den ærede Minister har ikke kunnet nævne en eneste. Han er gaaet ind paa en heel anden Materie, som ikke ligger for; han siger, at i Slutningen af forrige Aarhundrede i Begyndelsen af Christian den 8des Regering (Flere Stemmer: Christian den 7des.), ja, Christian den 7de, ikke Christian den 8de; det er Christian den 7de, vi skyldte disse Forandringer, det maae vi vel lægge Mærke til; — den Gang, siger den ærede Minister, gif man ved disse Love en anden Bei, der havde til Formaal at udvikle Agerbruget og bringe Almuen til større Velstand. Hvorfor gif man den Bei, og denne Bei alene? Gif man den for Bøndestandens Skyld? Nei! Men, hvorfor gif man den da? Fordi der var ved det den Gang bestaaende System paa ny indtraadt en saadan Glendighed paa Godserne i Almindelighed, at Godsbesidderne ikke kunde blive ved Godserne, at Godsbesidderne ikke kunde opfylde deres Forpligtelser. Vi have Beretninger nok om den Udsæthed, hvori Godsbesidderne befandt sig. Naar den ærede Minister sagde, at man var nødt til at gaae den Bei, fordi der skulde gjøres Udgifter, saa vare disse Udgifter kun et Forskud; og er det maaffee ikke blevet betalt tilbage? — Og hvem har betalt dem tilbage? — Er det ikke Agerdyrkerne? — Er ikke hele den Udvikling, der er kommen frem, baaret paa deres Skuldre? — Er det ikke deres Svæd, der er anvendt paa Jordens Dykning, der bringer Udbyttet frem, — og nægte de at give de saakaldte Bestidderes deres Deel af dette Udbytte, af den Sæd, som voxer op af deres Svæd? — Nei, de ville tvertimod give rundelig Betaling; og dog stiller Ministeriet sig i Beien derfor ved ikke at ville bringe i Udførelse en Lov, som siden 1769 paalægger det en ligefrem Forpligtelse dertil. Det kan vel være, at Ministeren i dette Dieblik kan gjøre noget Saadant; men vedblive dermed kan han ikke. Han kan ikke paavise et eneste Sted, et eneste Lovbud, der sætter Loven af 1769 tilside. Han kan sige: „Jeg har glemt den, mine Forgængere have glemt den; vi befinde os nu under andre Forhold“; men saa siger jeg: „Her er en anden Lov, der passer til Forhold-